

Verslag verkenning politieke situatie in de gemeente Wassenaar

18 januari 2023

Aanleiding

Op 21 december 2022 hebben de fractievoorzitters van de gemeenteraad van Wassenaar mij aangesteld als verkenner. Aan mij is de opdracht gegeven om de huidige politieke situatie te verkennen, te spreken met alle acht fracties, opties te schetsen voor een stabiele meerderheidscoalitie en de Raad verslag te doen van de bevindingen. De opdracht was als volgt:

- U spreekt op zo kort mogelijk termijn alle acht fracties in de raad (via de fractievoorzitter en een tweede persoon van de fractie);
- U schetst opties voor een stabiele meerderheidscoalitie (met als intentie te komen tot een zo raadsbreed mogelijk akkoord);
- U doet – uiterlijk in de week van 16 januari 2023 – schriftelijk verslag (aangevuld met een mondelinge toelichting) van uw bevindingen aan de gemeenteraad.

In dit verslag geef ik een beschrijving van het proces van de verkenning, de bevindingen uit de gesprekken, de conclusie (optie voor een stabiele meerderheidscoalitie) en aanbevelingen voor het vervolg.

Proces van de verkenning

Na ontvangst van de opdracht zijn de fracties (via de fractievoorzitter) uitgenodigd voor een gesprek. Deze gesprekken hebben op 29 december 2022, 2, 9 en 14 januari 2023 plaatsgevonden. Ook heb ik in die periode een gesprek gehad met burgemeester Leendert de Lange.

De gesprekken met de fracties zijn gevoerd langs vier thema's: reflectie op de afgelopen periode, bestuurscultuur, coalitie en inhoudelijke opgave.

Nadat duidelijk was welke fracties de bereidheid hadden uitgesproken om een bijdrage te leveren aan een stabiele meerderheidscoalitie heb ik op zaterdag 14 januari 2023 met deze fracties gezamenlijk gesproken. Dit gesprek was bedoeld om een scherper beeld te krijgen hoe tot een zo raadsbreed mogelijk akkoord te komen en hoe de vorming en invulling van het college gezien wordt.

Na deze gesprekken ben ik gekomen tot mijn bevindingen, conclusie en aanbevelingen welke ik op donderdag 19 januari 2023 aan de Raad presenteer en toelichting op geef.

Bevindingen uit de gesprekken

Ik schets een aantal bevindingen die ik uit de gesprekken heb opgetekend.

In de reflectie op de afgelopen periode is aan alle fracties gevraagd om hun beoordeling en beleving daarover te geven. Deze reflectie is niet gevraagd om te onderzoeken en tot een uitgebreide analyse te komen, maar om een aantal elementen eruit te halen die van belang kunnen zijn in de afspraken en het akkoord voor de komende periode en om te beoordelen waar ik de kans voor de stabiele meerderheidscoalitie het grootst acht. Een van de

elementen dat in de reflectie naar voren kwam, is dat over de gemaakte afspraken in het huidige coalitieakkoord verschil van interpretatie was. Het heikele punt over de OZB gaat dan schuren en legt een druk op het proces van de opstelling van de begroting, de onderlinge afstemming binnen de coalitie en de uiteindelijke besluitvorming in de gemeenteraad.

Bij het onderwerp bestuurscultuur vielen in de gesprekken vaak de woorden “oud zeer”, “oude-cultuurdragers”, “persoonlijke verhoudingen”. Het zijn elementen die ervaren worden die de samenwerking, de openheid en onderlinge verhoudingen in de weg kunnen zitten. Het onderwerp bestuurscultuur zal in de totstandkoming en de uitvoering van een nieuw akkoord aandacht moeten krijgen.

Ondanks dat de beelden verschillen over welke coalitie realistisch wordt geacht, is de grondhouding dat de wil er is om de samenwerking en de onderlinge verhoudingen in het gemeentebestuur te verbeteren. Daarin moet het gaan over een open houding, respect voor elkaar en op inhoud met elkaar het gesprek aangaan. Stabiliteit van coalitie en daarmee ook van het college wordt gezien als zeer belangrijk waarin vertrouwen en collegiaal bestuur sleutelbegrippen zijn.

Over de beleidsonderwerpen die voor de komende tijd voor Wassenaar van belang zijn, verschillen de fractie niet veel van elkaar. Vaak wordt aangegeven dat de fracties voor 80/85% wel op dezelfde lijn zitten. De verschilpunten zitten vaak op de concrete invulling en uitvoering. De onderwerpen die voor de komende periode benoemd worden zijn bijvoorbeeld wonen, verkeer, duurzaamheid, sociaal domein en sociale cohesie. Onderwerpen die er met name uitspringen waarover goede afspraken moeten komen, zijn de uitgangspunten voor het financiële beleid en de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie.

Conclusie en advies

De informatie die ik uit alle gesprekken heb kunnen halen en wat aan mij is meegegeven, hebben mij tot de volgende conclusie en het advies gebracht.

- De fracties van VVD, Lokaal Wassenaar!, CDA, D66, DLW en PvdA hebben de bereidheid om een bijdrage te leveren aan een nieuw te vormen stabiele meerderheidscoalitie. De fractie van Hart voor Wassenaar heeft te kennen gegeven geen deel uit te willen maken van een nieuwe coalitie. De fractie van GL heeft aangegeven op dit moment geen rol voor hen te zien in een nieuw te vormen coalitie.
- Voor een raadsakkoord is op dit moment geen unaniem draagvlak. Dat maakt dat een zo raadsbreed mogelijk akkoord alleen is op te stellen met de partijen die bereid zijn om dit akkoord in te vullen en met elkaar te sluiten. Daarmee wordt het een coalitieakkoord.
- Voor een stabiliteit in een brede coalitie is nodig onderlinge openheid en vertrouwen, bereidheid en ruimte om compromissen te sluiten, eenheid en duidelijk zijn op de bestuurlijke rollen, verantwoordelijkheden en verhoudingen.

- Het onderwerp bestuurscultuur zal daarom, niet alleen in de totstandkoming en de uitvoering van een nieuw akkoord, maar ook breder aandacht moeten krijgen.

Het advies is om het formatieproces te starten om tot een stabiel meerderheidscoalitie te komen en dat VVD, Lokaal Wassenaar!, CDA, D66, DLW en PvdA met elkaar hierover in gesprek gaan.

Aanbevelingen

Op basis van de gesprekken die ik heb gevoerd wil ik de fracties die met elkaar in gesprek gaan om een nieuw akkoord te sluiten en coalitie te vormen, graag nog enkele aanbevelingen meegeven.

Aan de voorkant van het proces is het van belang om de verwachtingen waarover tot een akkoord gekomen moet worden zo helder mogelijk te hebben. Denk daarbij ook bijvoorbeeld aan de omvang en invulling van het college.

Zorg voor een coalitieakkoord dat onderling geen interpretatieverschillen kent of waarin de verwachtingen uiteenlopen. Daarom is het van belang zorg te dragen om zo concreet mogelijk te zijn in wat afgesproken wordt, realistisch is in uitvoering en financiële haalbaarheid. Maak daarbij gebruik van deskundige ondersteuning en advisering.

Draag zorg voor een college dat gevormd wordt door ervaren bestuurders, waar collegiaal bestuur het uitgangspunt is en het college wil werken vanuit de goede verhoudingen met de gehele gemeenteraad.

Tot slot

Werk samen aan herstel van vertrouwen, in de onderlinge verhoudingen met respect voor de verschillende inzichten en standpunten en met als doel te komen tot goede besluiten voor Wassenaar. Want daar heeft iedere fractie zich over uitgesproken: wij willen werken in het belang van alle Wassenaarders. Mooi als dat belang iedere keer weer vooropgezet kan worden!

Ik dank alle deelnemers aan de gesprekken. Ik heb de gesprekken ervaren als open en constructief. Het heeft bijgedragen om tot dit advies te komen.

Ik wens de gemeenteraad van Wassenaar alle succes bij de vervulling van haar bestuurlijke taak en verantwoordelijkheid.

Klaas Tigelaar